

Zdeněk Kratochvíl:

Nabídka kurzů na Katedře filosofie a dějin přírodních věd PŘF UK

pro školní rok 2017 / 18

(verze 22. 10. 2018)

Letos nabízím jenom tyto kurzy:

Antická filosofie a věda – zimní semestr

Filosofie a metodologie vědy – zimní semestr (společně s Vojtěchem Hladkým)

Filosofie živé přírody I. – letní semestr

Úvod do religionistiky – letní semestr

Etika vědecké práce – letní semestr (toto konám společně s dalšími, ba spíše oni)

Poznámka ke všem kurzům:

Zkušenost učí, že nejhorší nudou bývají úvody do čehokoliv, zvláště pak do „společenských věd“. Vyznávám, že filosofie není „společenskou vědou“, nýbrž něčím mezi uměním a vědou, nebo někdy mezi náboženstvím (mýtem) a vědou, jindy zase mezi vědami formálními (matematika, logika) a empirickými (třeba přírodními). Je jenom na nás, jestli si z toho uděláme něco zajímavého. Aby to mohlo být zajímavé, musí se začít myslet, takže úplně jednoduché to není – a 3 kredity se na naší fakultě většinou nedávají jen za dobré chování. Nicméně vím, že vaším oborem je něco jiného, s čím by to ovšem mělo souviset, někdy viditelně, jindy nenápadně.

Antická filosofie a věda – MS720P49

2/0 Zkouška zimní semestr 3 kredity

Ve **čtvrtek od 14:50** v posluchárně **B 3** („Fotochemie“), Viničná 7

Pro bakaláře biologie součást nabídky modulu „Ostatní předměty“, pro ostatní volitelné.

Anotace:

Úvodní kurz dějin filosofie v kontextu vývoje přírodních věd od nejstarší doby do konce antiky. Přehled tradiční terminologie a představových rámců základních teoretických přístupů ke světu.

Cílem není naučit se z paměti životopisy, díla a data filosofů, nýbrž pochopit několik základních konceptů toho, co může být považováno za „racionální“, - a při té příležitosti zvládnout minimum z té části z historického pojmosloví, kterou stále používáme.

Základní literatura:

ZK, Filosofie mezi mýtem a vědou (od Homéra po Descarta), Praha: Academia 2009
(nelekněte se, budu chtít jenom podmnožinu toho).

Doporučené návaznosti např. (ještě upřesním):

Novověká filosofie a věda (Vojtěch Hladký)

Filosofie a metodologie vědy (Vojtěch Hladký a já)

Žádný z těchto kurzů ale předchozí absolvování Antické filosofie a vědy nevyžaduje nutně.

Filosofie a metodologie vědy – MS107005 2/0 Zkouška zimní semestr 3 kredity

Z. Kratochvíl, Vojtěch Hladký

V **úterý od 13:10**, zatím to vypadá na posluchárnu B7 („Velká zoologická“), Viničná 7

Pro bakaláře biologie součást nabídky modulu „Ostatní předměty“, pro ostatní volitelné.

Anotace:

Těžištěm kurzu je moderní metodologie přírodních věd, zejména biologie. Cílem je poukázat na to, kolik podob zkoumání světa mělo a má, nahlédnout nesamozřejmost podoby současné vědy.

Půjde hlavně o předpoklady matematizace přírody a mechanomorfní metafory poznávání; o to, jaké důvtipnosti i potíže s tím jsou spojené.

Co považujeme za vědu, co znamená „důkaz“, kdy je ne-věda něčím pejorativním a kdy ne. (Už to nebude jenom pokusný běh, trochu jsme to vyzkoušeli a upravili. Nehodláme vás manipulovat geneticky ani ideologicky.)

Filosofie živé přírody

2/0 Zkouška **letní semestr**

3 kredity

Ve **čtvrtek od 12:20** v místnosti katedry (**P26**) ve Viničné 7, takže to bohužel není viditelné přes centrální rozvrh, čímž se neračte klamat

Anotace:

Cesta k chápání přírody a přirozenosti prostředky antické a současné filosofie (Hérakleitos, Plútarchos, fenomenologie, hermeneutika, postmoderna). Pokus o obnovu oboru filosofie přírody a přirozenosti. Kurz je míněn jako náročnější. Absolvování Dějin filosofie nebo podobného kurzu je vhodné, ne však nutné.

Základní výrazy: fysis - přirozenost, zkušenost, vnímání a myšlení, celek a část, horizont, kosmos, přirozený svět, látka, čas, tvar, druh, organismus, bytost, život, evoluce, paradigma.

Základní literatura:

Z. Kratochvíl: Filosofie živé přírody, Herrmann a synové, Praha 1994.

Dostupné také na www.fysis.cz/Texty/Texty.htm

Doporučuji ale spíš novou, zatím nevydanou verzi, která vznikla jako předloha pro anglický překlad: www.fysis.cz/Texty/FZP.doc a www.fysis.cz/Texty/FZP.pdf

Úvod do religionistiky – MS720S242 2/0 Zkouška **letní semestr** 2 kredity

Ve **čtvrtek od 15:40** ve Viničné 7 v P26, místnost **B2P** („Půda nová“, 2. patro).

Anotace:

Co je náboženství? Jiná než religionistická hlediska na náboženství (theologické, filosofické, etické, sociologické) a problémy jejich adekvátnosti. Rozdíly a styčné body náboženství s filosofií a vědou. Mají všechna náboženství něco společného? Typologie různých náboženství.

Mýtus, ritus, nebe a země, sakrální a profánní, „probuzení“, „víra“, „spása“, „věčnost“...

Příklady konkrétních náboženství: Řecko, Indie, Čína, judaismus, křesťanství, islám.

Jinak řečeno:

Napřed si ukážeme, že ta náboženství, která při tom slově každého prvně napadnou, si jsou navzájem tuze podobná, pak zohledníme větší měřítko náboženské diverzity (jako kdybychom přešli od diverzity primátů k diverzitě všeho živého) a pokusíme se v něm vyznat bez komolení těmi pojmy, které jsou vhodné třeba pro křesťanství, islám nebo buddhismus. Podrobněji probereme Řecko a křesťanství jako dvě extrémně rozdílná a přitom souběžně vlivná náboženství v tradičním evropském prostoru (navíc je umím).

Nakonec: Problém náboženství současné globalizované kultury.

(Účastníci kurzu se nedozvědí, které náboženství je tím správným, ba ani to, zda je náležitější náboženství nebo ateismus. Možná jde spíš o kulturní nebo nekulturní podobu toho či onoho. Nepůjde totiž o náboženskou misii ani o školení vědeckého ateismu.)
Prezentace k přednáškám jsou na mém webu.

Etika vědecké práce (Z.K. a kol.) 1/0 Zkouška letní semestr 2 kredity

Poběží jako dvouhodinovka každých 14 dní.

V úterý od 13:10, Viničná 7, P26.

Bude to 6 dvouhodinovek za semestr, začneme v březnu, dám včas vědět kdy.

Anotace:

Cit pro náležitost jednání (svědomí), praxe, zákony a cesta k úspěchu se ne vždy kryjí. Každý veřejný prostor (publikace, internet) lze využít, nadužít i zneužít. Orientaci poskytují „dobré zvyky“ konkrétních vědních oborů, které je potřeba předávat a rozvíjet na míru situace. Týkají se nedotknutelnosti pozorovaných dat, ale taky metod zpracování (zobrazovacích, statistických) i způsobů publikace. Ožehavou otázkou je práce s cizími neveřejnými daty, třeba při týmové práci. Po obecných tématech představí konkrétní odborníci z laboratorní a publikační praxe. K tomu poučení o psaní článků a školních prací i o autorských právech.